

Gæller for de Geiſtlige, hvilke ere ſaa ſkønne og ſaa vel ſmykkede, at der ikke gives Ord til at beſkrive dem. Kongerne i de ſex Riger, ſom ligge øſtenfor Bjergkjæden ³⁾, ſende derhen ſom Offere alt det Koſtbareſte, de kunne overkomme, og give rige Almøſer dertil, hvoraf kun en liden Deel bliver anvendt“.

Jeg har her anført fuldſtændigen hvad Fa Hian ſiger om ſit Ophold i Ju-thian, ikke for at gjøre nogen Anvendelſe af Detaillerne, men for at Læſeren kan opfatte Indtrykket deraf i ſin Heelhed. Hvad Troværdigheden angaaer, bemærker ſaavel Abel Rémusat ſom de Mænd, der efter hans Død have beſorget Udgivvelſen, at der ingen Anledning er til at troe, at nogen forſættelig Fordreielſe fra Forfatterens Side finder Sted, men at han ſimpelt og ligefrem beretter baade hvad han ſelv har iagttaget og hvad der er ham fortalt af Andre, og i ſidſte Tilfælde angiver, at det er ham fortalt. Den eneste Unoiagtighed, ſom Abel-Rémusat formoder hos ham, hvad hans egne Sagttagelſer betræffer, er, at han maaskee af Forkjærlighed for ſine Standsbrødre (de Geiſtlige) kan have anſlaaet deres Antal noget høit. Men, om man ogſaa i denne Henseende foretager en Reduction, maa man dog antage, at Khoten i Slutningen af det 4de Aarhundrede har været en meget folkerig, pragtfuld og ved ſine religiøſe Inſtitutioner vidt berømt Stad.

Khoten's Hiſtorie, ſom er nævnt ovenfor, er Oveſættelſe af det 55de Capitel i et volumineuſt chineſiſk Værk, hvori Forfatteren har ſammenbragt Alt hvad han kunde angaaende fremmede Nationer. Her findes bemærket, at under Keiſer An-ti's Regjering (397—401) drog Chi Fa Hian hen for at ſøge Lovens Forſkrifter i Landet Ju-thian, hvorefter indtages ovenanførte Brudſtykke af hans Reifebeſkrivelſe.

Den fælles Gudsdyrkelſe, vel ogſaa Handelsforhold, ſatte Khoten i jævnlig Forbindelſe med Indien; men hvorvidt Indvaanerne vare af indiſk Herkomſt, låder ſig ikke med Sikkerhed beſtemme. Abel-Rémusat er tilbøielig til at antage, at de for en Deel vare Colonifter fra Indien. Han yttre ſaaledes i Fortalen p. XV, i Anledning af Navnet Khotan, at det hører blandt dem, ſom Underne have bragt til Tartariet, og ſom der bevarer Mindet om deres Udvandring, og p. V: "Stedsnavnene i denne Deel af Tartariet ere ſanſkritiſke, og man gjenſen-

³⁾ Den her tilſigtede Bjergkjæde er den, ſom Chineſerne kalde Tsung ling, Bøg-Bjergene, der i Veſt for Khoten løber fra Nord mod Syd og forener ſig med Himalajas Hovedkjæde.

der dem endnu under de Omskrivinger, som Chineseerne have foretaget." I selve Bærket siger den chinesiske Forfatter om Folket i Su-thian: "De have Aarbøger, og deres Bogstaver saavel som deres Love og Literatur ere Efterligninger af Hinduernes, med ubetydelige Forandringer."

At Khoten paa den anden Side ogsaa stod i Forbindelse med Norden, kan sees af den Omstændighed, at blandt de Artikler, hvoraf den Tribut bestod, som jævnlig sendtes fra Khoten til China, nævnes (S. 93) Edderdun. Budhisterne vare derhos ivrige Profelytmagere, og der er neppe nogen Tvivl om, at der fra Khoten udgik talrige Missionærer i flere Retninger og at saadanne ogsaa have naaet Norrona-Stammen i dens ældre Boliger, hvis Beliggenhed gjør det lidet sandsynligt, at den havde Forbindelser med nogen anden i saa gammel Tid stor og pragtfuld Stad. Samkvem med Khoten synes saaledes at have beriget Phantasten med en Mængde af de Materialier, som den benyttede til at konstruere sit Nasgaard. Længe efterat Folkestammen var dragen mod Nord har vistnok Khoten straalet i Mindernes Glorie, og kunnet foranledige, at deels enkelte Indvidere kunde sammenblende det med det himmelske Nasgaard, og at deels de første Christne, hvem det var magtpaaliggende at gæle den gamle Troe, da de droge Nasgaard ned paa Jorden, helst henlagde det i en Egn, hvis aandelige Virksomhed maaskee endda kastede nogle svage Straaler mod Nord.

Alf Sammenligninger i Detaillen vindes vistnok lidet Udbytte; thi, naar den livlige Phantasie benytter sin Magt til at omskabe, løse og binde, opdager man ikke let, hvor den henter sine Emner; kun, naar den imellem nedlader sig til at benytte Former og Forbindelser saadanne, som den foresfinder dem, kan man undertiden komme den paa Spor. Enkelte saadanne turde her foresindes. De voluminøse Pragthbygninger i Khoten kunne saaledes have tjent som Forbilleder for Gudernes Høisale i Nasgaard; Buddhabilledet med de to underordnede Guders Billeder ved Siderne have maaskee leveret Stof til Forestillingen om Hår, Jafuhår og Thridi i Gylfaginning; de prægtige Vogne i Billedernes Procession kunne have skaffet Thor og Freja Vogne, v. s. v.

Efterat ovenstaaende Bemærkninger om Nasgaard vare tilfillede Directionen for Bergens Museum, stodte jeg i de nedenfor citerede Bærker paa Navnet Asagarta, hvilket giver mig Anledning til derom endvidere at yttre Følgende:

Skulde Nasgaard være at søge paa Jorden, ifølge Ynglinga-Saga, hvor det i 2det Cap. hedder: "Landet østfor Tanaqvist i Asien blev kaldet Asaland eller Asahheim; men Hovedborgen, som var i Landet, kaldes Nasgaard (eller Nasgaard)," da er der megen Grund til at antage, at Asagarta, som nævnes i flere oldpersiske Indskrifter, betegner det samme Sted. Det hedder nemlig i en af de store Indskrifter paa Klippen i Bisutun eller Bagastan¹⁾, i anden Columne, Linie 78 og følgende: "Kong Darius har ladet bekendtgjøre: Der var en Mand ved Navn Chitratakhma fra Asagartiens; denne gjorde Oprør mod mig i Landet; saa sagde han: Jeg er Asagartiens Konge, af Uvakhshatara's (d. e. Cyaxares's) Stamme. Da sendte jeg en persisk og medisk Hær; en Meder, ved Navn Rhamaspada, min Sjener, denne satte jeg til dens Anfører; saa sagde jeg til dem: Ekster (mig); den oprørske Hær, som ikke kalder sig min, slaaer den. Derpaa drog Rhamaspada med Hæren; han leverede Chitratakhma et Slag; Auramazda (Dromasdes) bragte mig Bistand; ved Auramazda's Naade slog min Hær den oprørske Hær og fangede Chitratakhma og førte ham til mig; derpaa skar jeg Næse og Dren af ham, og førte hans (her mangler et Ord); udenfor min Dør blev han holdt bunden; hele Riget saae ham; siden lod jeg ham i Arbera (d. e. Arbela) ophænge i Galgen."

¹⁾ I Lucifans Fjeldsiede mellem Paschaliket Bagdad og Vest-Persien ligger en Klippe, som Mohammedienerne nu kalde Bisutun, som af Stephanus Byzantinus nævnes Βαγλοταύων ὄρος, og i de oldpersiske Indskrifter kaldes Bagastana, ordret oversat Gudested, d. e. Gudernes Opholdssted, eller Gudsdyrkelsens Hovedsæde. Her er i Relief udbugget Kong Darius Hystaspis ledsaget af sine Bue- og Landsedragere; Kongen træder med den høire Fod paa en paa Ryggen liggende Mand, der løfter Armene bedende i Beiret. Denne er, ifølge Indskrifterne, Gumata, den fælste Smerdes; foran Kongen staae ni Mand, den ene bagved den anden, med Hænderne bundne paa Ryggen, alle forenede ved en Strikke, der gaaer om Enhvers Hals. Disse ere de ni Konger, som havde gjort Oprør mod Darius, men som han besejrede og lod henrette. Over Gruppen svæver Auramazda. Over og under Gruppen ere nogle korte Indskrifter, og ved begge Sider og nedenunder lange Indskrifter, alle i den saakaldte Kileskrift, hvoraf et Par Arter først i de seneste Tider ere dechiffrerede. Næst efter tre lange Columner i den saakaldte mediske Kileskrift, tilhørende under Gruppen, følger 4½ Columne i almindelig Kileskrift, indeholdende 413 Linier, hvori dels gives Beretning om Darius's Herkomst og de Lande, han beherskede, dels om de Oprørere, han betvang. Af denne Indskrift ere ovenanførte Citater, efter Die persischen Keilinschriften, mit Uebersetzung und Glossar, von Th. Benfey. Leipzig 1847, 8vo.

I fjerde Columne, Linie 20 til 23 gjentages dette kortere saaledes: "En, ved Navn Chitratakhma, en Asagartier, han lei; saa sagde han: Jeg er Asagar-tiens Konge, af Uvakhshatara's Stamme; han gjorde Asagarta oprorst o. s. v."

Endvidere forekommer Navnet, i en af de persepolitanske Indskrifter, blandt de Lande, som beherskedes af Darius. Her opregnes først de vestlige Lan-de, og derfra skrives mod Ost, og her nævnes Asagarta umiddelbart for Parthien.

Profesfor Lassen mener, paa Grund af Ordets Stilling i den sidstnævnte Indskrift, at Asagarta maa have været i det nordøstlige Medien. See Zeit-schrift für die Kunde des Morgenlandes, 6ter Band, S. 54. Denne Bellig-genhed stemmer overeens med den af Ynglinga-Saga's Forfatter angivne Bellig-genhed af Asgaard. Navnets tilsyneladende nordiske Oprindelse lægger ingen Vanskelighed iveien; thi begge dets Dele ere sikkerligen af asiatiske Herkomst. As eller Nas, den oldnorske Gudebevævnelse, hvorefter Fornandes siger: "anses semi-deos vocare," kan næppe betvivles at være det samme som Sanskritordet ansu, Straale, Lys, Glands, og betegne Guderne som de Glimrende. Lydovergangen har Analogie i Sanskr. hansa (tydsk gans) = gaas. Og hvad gard, gaard, betræffer høves deels i Sanskrit ghara og i Hindustansk ghar i Betydning af Bolig, og i det sidste Sprog tillige garh i Betydning Kastel, i Ossetisk (der ta-les i en Deel af de kaukasiske Lande) kart i Betydning Gaard, deels i adskillige Sprog karta, kerta, kirta, garta i Betydn. Stad, Bye. Saaledes læses hos Pericographen Hesyhius: Κέρτα, πολις ὑπὸ Ἀρμενίων; hvorefter man kan forklare Ti-granokerta, Kerkathiokerta, Artasigarta og fl.

III. Ymer, Audhumla, Bure.

I den ældre Edda, Vasthrudnismål 32—33 hedder det efter Finn Magnussens Oversættelse:

G u n g r a a d:

Siig du for det syvende,
Da man siger du er viis,
Og hvis du veed det, Vasthrudner!
Hvordan den gamle Jætte (Ymer)
Ablede Børn,
Da ingen Jætinde ham mored?

Bastbrudner:

Under Niim-thursens Arm
 Borte, har man sagt,
 Dreng og Pige sammen;
 Den kloge Jættes Fod
 Abled med den anden Fod
 En Søn, som havde Hoved.

I den yngre Edda, 6, hedder det:

Da sagde Gangleri: Hvor opholdt Ymer sig eller hvoraf levede han? (Hår svarede): Da Nimet dryppede, fremkom den Koe, som kaldes Mudhumla; fire Melkestrømme flød fra hendes Over, og hun ernærede Ymer. Da sagde Gangleri: Hvormed ernærede Koen sig? Hår siger: Hun slikkede Niimstenene, som vare salte, og den første Dag, hun slikkede Stenene, fremkom om Aftenen af Stenene Menneſkehaar, anden Dag et Menneſkehoved; den tredje Dag var der en heel Mand; denne kaldtes Bure; han var smuk af Udseende, stor og stærk.

Hermed sammenligne man

Vishnu Purana B. 98—101, ¹⁾ hvor der læses Følgende:

"Anga havde med sin Hustru Sunita kun een Søn, som hed Vena, hvis høire Arm blev gnedet af Nischi'erne (Helgener) i den Hensigt, at frembringe Afkom. Af Venas gnedne Arm fremsprang en berømt Monarch, ved Navn Prithu, af hvem i Oldtiden Jorden blev malket, til Bedste for Menneſkeſlægten".

Paa Maitrejas ²⁾ Spørgsmaal om, hvorfor man gned Vena's Arm, fortæller nu Parasara først omstændelig, hvorledes Vena gjorde Paastand paa guddommelig Dyrkelse, og da han ikke vilde føie sig efter Nischi'ernes Formaning, af disse blev ihjelslagen med helligt Græs; hvorledes disse dernæst, af Frygt for Anarchie, da Kongen var borte uden Afkom, holdt Raad. Derpaa fortælles saaledes:

"Viismændene raadsløge og guede i Fællesskab Kongens Vaar, da han ingen Afkom havde efterladt, for at skaffe en Søn tilveie. Af det saaledes gnedne

¹⁾ The Vishnu Purana, a System of Hindu Mythology and Tradition, translated from the original Sanscrit by H. H. Wilson. London 1840 4to.

²⁾ Vishnu Purana er ligesom den yngre Edda indklædt i Samtaler, eller rettere Spørgsmaal og Svar. Maitreja spørger og Parasara svarer.

Laar fremkom et Væsen stort som Kul og med fladtrykte Afsigtstræk, samt liden som en Dverg. "Hvad skal jeg gjøre?" raabte han hæftigen til Mun'erne (Helgenerne). "Sid ned (Nischida)" sagde de. Derfor blev han kaldet Nischada..... Brahmanerne skrede derpaa til at guide Kongens høire Arm, og ved denne Guidning frembragtes Venas berømte Son, kaldet Prithu, o. s. v.

IV. Midgardsormen.

Ifølge den yngre Edda, - Gylfaginning § 34, havde Loke med Angerbode et Barn, kaldet Jormungand eller Midgardsorm, som Alfader tog og kastede i det dybe Hav, som ligger omkring alt Land; der voksede den saaledes, at den ligger omkring alt Land og bider sig i Galen; cfr. § 51, vil den, ved Verdens Udergang, komme i Jætteraferie og søge at komme op paa Landet og fare saa hurtigt afsted, at Havet gaaer over sine Bredder, samt udspye en Mængde Edder, saa det sprædes over hele Luften og Havet; den drager med Fenrisulven frem paa Sletten Vigrid, strider med Thor, og bliver af ham dræbt, efterat have givet ham Banesaar ved at blæse Edder paa ham.

Hermed sammenligne man Vishnu Purana B. 204—6, hvor, efter en glimrende Skildring af de syv Patala'er under Jorden, hvor mange Væsener, deriblandt Slangeguder, leve, omgivne af megen Pragt, hvor Solen skinner, uden at besvære med Varme, Maanen, uden at føre Kulde med sig, hvor Regelser, Salver og ypperlig Musik forskjønne Livet, — omtales Slangen Sescha, der ligger under de syv Patala'er, og fra hvis Mund, ved Enden af Kalpæn (Verdensperioden) den forgiftede Jld skal udgaae, som skal fortære de tre Verdener.

De himmelske Aander kalde den Ananta (d. e. den Endeløse). Den bærer hele Jorden ligesom en Blomsterkrands, og naar den ruller Dinene og gisper, skjælver Jorden med alle sine Skove, Fjelde, Søer og Floder.

V. Hel.

"Dybt nede under Yggdrasils Rod, i det mørke og kolde Niflheim, herskede den frygtelige Hel, Lokes og Angerbodes Datter. Hun er halv blaasort og

halv med almindelig Hudfarve; hun er barsk og grim, graadig efter Bytte, og holder fast paa dem, hun engang har faaet Magt over" ¹⁾.

I Sanskrit bruges Ordet Kala deels som Adjectiv i Betydningen blaa=fort, deels som Substantiv, og er en Benævnelse for Jama, Dødens Fyrste, samt for Døden selv. Fæmininformen Kali ²⁾ er en Benævnelse for Gudinden Durga, Sivas Hustru, en Gudinde af frygteligt Udseende. Om Jama (eller Kala) berettes i Vishnu Purana B. 266, at han var en Son af Ølen (sfr. Loke = Loge eller Lue); B. 153, at da Allfader uddeelte Verdens Monarchier, gjorde han Jama til Monarch over de Ufdødes Skygger; B. 207, efter Opregnelsen af en Mængde Naraka'er (Helveder) tilføies: "Disse og mange andre Helveder ere de frygtelige Provindser i Jama's Kongerige, frygteligt med Torturinstrumenter og Ild, hvori alle de blive nedstyrtede, som i Livet ere hengivne til en syndig Opførsel".

Ligesom Hel's Fader, Loke, paatog sig en Hoppes Skikkelse, lokkede Jætte-Hesten Svadilfare bort fra Arbeidet og ved ham fik Solen Sleipner (D. y. Edda, Gylf. 42), saaledes paatog Jama's Fader, Solen, sig en Hestes Skikkelse, og havde med sin bortflygtede Hustru, der havde skjult sig under en Hoppes Skikkelse, tre Børn (Vishnu Pur. B. 266).

VI. Verdens Undergang og Fornælse.

I Skildringen af Ragnarøkk (Gudernes Oplosning eller Tusmørke), hedder det, efter Beskrivelsen af de onde Magters Fremrykken til Kamp med Guderne: "Under al denne Tummel klover Himlen sig og Muspelheims Søner ride frem med sin Fyrste Surt i Spidsen. Der brænder Ild baade foran og efter dem" ³⁾.

Dernæst skildres den sidste store Kamp, hvorefter "Surt slynger Ild over hele Jorden og al Verden, og alle Guder, Einherjer og Mennesker doe."

"Af Havet opskyder der en ny Jord, grøn og fager, hvor der vore usaaede Agre".

¹⁾ See Munch's Nordmandenes Gudelære i Hedenold. Christiania 1847, S. 32.

²⁾ I Gothiff hedder Underverdenen halja.

³⁾ Nordm. Gudelære i Hedenold. S. 81—82.

I Vishnu Pur. P. 632 hedder det om Verdens (ene) Undergang: "Hari, under Skikkelse af Rudra, som er Tidens Flamme, bliver til Slangen Sescha's brændende Mande, og forvandler derved Patala (Underverdenen) til Aske. Den store Ild, naar den har opbrændt alle Patalas Dele, skrider frem til Jorden og forterer ogsaa den. En uhyre Søe af hvirovlende Flammer udbreder sig nu til Luftkredsens og Guderne's Region, og tilintetgjer dem".

Sammestedes P. 27—32 skildres, hvorledes Jorden, efter Udelæggelsen i een Verdensperiode, bliver af Guden Narajana, der har paataget sig et Bilsvins Skikkelse, løftet paa Huggetænderne op over Vandsladen, og siden svømmer som et stort Skib i Oceanet.

VII. Vanerne.

De vise Vaner, der boede i Vanenheim, og oprindeligt stode i fiendtligt Forhold til Naserne, med hvilke de dog senere sluttede Forlig og verlede Gidsler¹⁾, turde staae i Forbindelse med Hinduernes vana, der er Navnet paa en Tyrste, der ogsaa betragtes som en af Asurernes eller de onde Bæfener, som altid leve i Fiendskab med Guderne²⁾.

VIII. Sleipner.

Ifølge Eddaerne har Odin en Hest med otte Fødder, kaldet Sleipnir. Den er formodentlig identisk med de gamle Hinduers sarabha, hvorom det i Wilson's Dictionary hedder: a fabulous animal supposed to have eight legs and to inhabit particularly the snowy mountains, d. e. et fabelagtigt Dyr, som tillægges otte Fødder og holdes for at opholde sig især paa Sneebjergene. Bogstaverne r og l ombyttes nemlig i alle Sprog, og især ofte i Sanskrit-Sproget; og Endelsen nir er blot en Formændelse, ligesom i gleipnir, skirnir o. fl.

---

¹⁾ Den yngre Edda, Gylf. 23.

²⁾ Wilson Dict. o. s. v.